

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Förvarsutredningen
(Ju 2009:03)

**Dir.
2010:3**

Beslut vid regeringssammanträde den 14 januari 2010

Utvidgning av uppdraget

Med stöd av regeringens bemyndigande den 5 februari 2009 gav ansvarigt statsråd en särskild utredare i uppdrag att bl.a. genomföra en övergripande analys av utlänningslagens bestämmelser om förvar samt lägga fram nödvändiga förslag till författningsändringar eller andra åtgärder (dir. 2009:1). Utredningen har antagit namnet Förvarsutredningen. Utredningen har lämnat ett delbetänkande den 15 juni 2009 (SOU 2009:60). Regeringen har beslutat om tilläggsdirektiv till utredningen den 10 september 2009 (dir. 2009:83).

Enligt 12 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) finns det hinder mot att avvisa eller utvisa en utlänning om antingen utlänningen dömts till ett fängelsestraff eller om utlänningen står under åtal. I övrigt får utlänningar som är dömda eller misstänkta för brott utan hinder avvisas eller utvisas.

Bestämmelsen om verkställighetshinder tillkom år 1995. I förarbetena uttalade regeringen bl.a. att det avgörande måste vara att det skulle te sig stötande om en utlänning skulle kunna begå brott här i landet utan att i realiteten riskera någon form av påföljd. Regeringen uttalade samtidigt att det i vissa fall kan te sig onödigt att en utlänning ska avtjäna ett kortare fängelsestraff när det ändå föreligger ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning (prop. 1994/95:179, s. 69).

Någon diskussion om hur man bör se på situationen att den som ska avlägsnas är brottsmisstänkt men inte vare sig dömd eller åtalad förekom inte i förarbetena. I ett avgörande från Justitieombudsmannen (JO) den 1 juni 2009 (dnr. 4064-2007) konstaterade JO att två tydligt reglerade intressen står mot varandra i denna situation; nämligen å ena sidan den processrättsliga legalitetsprincipen enligt vilken brottsmisstankar ska rapporteras, utredas och läggas till grund för åtal och å andra sidan utlänningslagstiftningen där det förutsätts att beslut om avvisning eller utvisning leder till att den det berör lämnar landet. JO noterade i sitt avgörande att det vid tillämpningen av lagen i praktiken har lagts ett tredje verkställighetshinder till de två reglerade, nämligen att avlägsnande av en utlänning som är brottsmisstänkt i princip inte sker utan hörande av den åklagare som leder förundersökningen. Något lagstöd för detta förfarande finns inte. Det kan, enligt JO, diskuteras om en från rättssäkerhetssynpunkt så principiellt viktig avvägning som den beskrivna bör ske utan anvisningar i lag. JO påpekade i sammanhanget att det ibland kan te sig lika fel att inte genomföra verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning som att genomföra det.

Mot bakgrund av att det alltså endast är delvis reglerat hur man ska förfara när de två beskrivna intressena ställs mot varandra, anser JO att ytterligare lagreglering kan behöva övervägas.

Utredaren ska, mot bakgrund av ovan redovisade avgörande från JO, se över behovet av lagreglering eller andra åtgärder när det gäller avlägsnande av utlänning som är misstänkt för brott men för vilken verkställighetshinder enligt gällande reglering inte föreligger. Utredaren ska göra en avvägning mellan intresset av å ena sidan en effektiv verkställighet av ut- och avvisningsbeslut och å andra sidan intresset av att den som begår brott i Sverige ska lagföras. Vid avvägningen ska det analyseras vilken vikt som ska tillmätas eventuella beslut om gripande, anhållande och häktning, förväntad tid till åtals väckande samt brottets allvar. Om det behövs, ska utredaren lägga fram förslag

till författningsändringar eller andra åtgärder med anledning av dessa överväganden.

Utredaren ska vid genomförande av uppdraget samråda med Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Migrationsverket samt andra myndigheter i den utsträckning utredaren finner det lämpligt. Uppdraget ska redovisas tillsammans med huvuduppdraget senast den 15 juni 2010.

(Justitiedepartementet)